

5.

CO ODPOWIEM BOGU?

Cele lekcji – wymagania ogólne

- ♦ odkrywanie, że najlepszą odpowiedzią Bogu na Jego zaproszenie do wzajemnej relacji jest postawa posłuszeństwa w wierze;
- ♦ pogłębienie zrozumienia, że istotnym warunkiem wiary jest świadectwo.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Uczeń:

- ♦ charakteryzuje posłuszeństwo na wzór Abrahama i Maryi;
- ♦ rozumie, czym jest wiara i posłuszeństwo w wierze;
- ♦ wymienia formy i źródła ateizmu;
- ♦ charakteryzuje niebezpieczne postawy będące jednostronnym ujęciem wiary: sentymentalizm, skrajny racjonalizm.

Wartości

- ♦ postawa posłuszeństwa Bogu;
- ♦ docenienie roli własnego świadectwa życia w kształtowaniu postaw innych ludzi.

Propozycja realizacji

Wprowadzenie

Metoda – pogadanka. Nauczyciel inicjuje rozmowę z uczniami na pytania: „Skąd u człowieka bierze się wiara w Boga? Kogo można uznać za wzór wiary? Czym tłumaczyć nawrócenia, takie jak św. Pawła albo św. Augustyna?”. W ostatnim wypadku można wykorzystać fragment *Wyznań* z podręcznika (ramka *Przeczytaj*, s. 36). Podsumowanie: nauczyciel akcentuje dwa istotne elementy wiary religijnej: postawę człowieka i Boże działanie w postaci łaski.

Rozwinięcie tematu

Metoda – metaplan. Nauczyciel dzieli klasę na grupy czteroosobowe. Na tablicy lub szarym papierze nauczyciel rysuje kształt metaplanu (załącznik 1) i wyjaśnia

zasady pracy. Podaje temat do dyskusji w grupach: „Jak człowiek odpowiada Bogu? U źródeł wiary lub niewiary człowieka”. Uczniowie odczytują fragment z podręcznika (ramka *Listy, opinie*, s. 34), a następnie dyskutują i uzupełniają poszczególne elementy metaplanu. Jeśli nauczyciel wprowadza tę metodę po raz pierwszy, może po kolei podawać pytania do dyskusji w grupach. Należy uczestniczyć w pracach każdej z grup i pomagać uczniom w dyskusji, zadając pytania pomocnicze:

1. Jak jest? Jakie postawy przyjmuje człowiek wobec Boga? Co pokazują statystyki i nasze codzienne doświadczenie? Ilu znajomych to osoby wierzące, a ilu niewierzące?
2. Jak być powinno? Jak człowiek powinien odpowiedzieć Bogu? Jak postacie z Pisma Świętego i święci odpowiadali Bogu?
3. Dlaczego nie jest tak, jak być powinno? Jakie są źródła ateizmu, niewiary lub słabej wiary? Skąd się biorą ateści? Dlaczego nasi znajomi nie wierzą w Boga?
4. Wnioski: co zrobić, aby było tak, jak być powinno? Jakie są lekarstwa na ateizm i słabą wiarę?

Uczniowie zapisują swoje odpowiedzi na kartkach – mogą to być kartki samoprzylepne. Na koniec przedstawiciele grup prezentują na forum wyniki pracy i uzupełniany jest metaplan – przyczepiane są kartki.

Następnie nauczyciel prosi uczniów, aby na podstawie wybranych fragmentów z podręcznika odpowiedzieli na postawione pytania i uzupełnili metaplan o dodatkowe treści. W tym celu przydziela każdej grupie jedno z trzech zadań:

1. Jak człowiek powinien odpowiedzieć Bogu – czym jest wiara? Lektura od ramki *Trzeba bardziej słuchać Boga*, s. 35, do *Nauczanie Kościoła*, s. 36. Uzupełnienie metaplanu w części *Jak być powinno?*.
2. Jakie są niebezpieczeństwa dla wiary? Lektura od słów „Wątpliwości w wierze...”, s. 37, do fragmentu zaczynającego się od słów „Intelektualizm – skrajny racjonalizm...”, s. 38. Uzupełnienie metaplanu w części: *Dlaczego nie jest tak, jak być powinno?*.
3. Jakie są formy i źródła ateizmu? Lektura od słów „Bóg chce, żebyśmy poznali Jego miłość...” s. 39, do ramki *Nauczanie Kościoła*, s. 39, włącznie. Uzupełnienie metaplanu w części: *Dlaczego nie jest tak, jak być powinno?*.

Uczniowie przygotowują odpowiedzi, a następnie prezentują je na forum i uzupełniają metaplan.

Podsumowanie: nauczyciel zwraca szczególną uwagę na:

- postawy Abrahama i Maryi, ich posłuszeństwo w wierze;
- definicję wiary sformułowaną przez św. Tomasza z Akwinu;

- nadprzyrodzone źródło łaski wiary;
- powszechność nierozwiązywalnych wątpliwości, sentymentalizmu i skrajnego racjonalizmu w podejściu do wiary i ich niebezpieczne skutki;
- szerokie spektrum źródeł współczesnego ateizmu.

Warto w podsumowaniu odnieść się do kwestii osobistego świadectwa, jakie chrześcijaństwo – w tym i uczniowie – dają w codziennym życiu. Można wykorzystać fragment konstytucji *Gaudium et spes* (załącznik 2) i poddać go dyskusji: „W jakim stopniu jesteśmy odpowiedzialni za wzrost bądź utratę wiary innych? Jakie są skuteczne sposoby radzenia sobie z niewiarą?”.

Zakończenie

- najlepszą z możliwych odpowiedzi człowieka na Boże wezwanie jest wiara;
- wierzyć oznacza powierzyć się Bogu i uznać całą prawdę, którą On objawił;
- w postawach Abrahama i Maryi, a także świętych widać, na czym polega posłuszeństwo w wierze;
- zdaniem św. Tomasza z Akwinu wiara jest aktem rozumu, przekonanego o prawdzie Bożej z nakazu woli, poruszonej łaską przez Boga;
- wśród zagrożeń wiary można wymienić: wątpliwości, sentymentalizm i skrajny racjonalizm, mogą one prowadzić do wypaczenia wiary, a niekiedy nawet ateizmu;
- świadectwo życia wierzących, wzajemna, braterska miłość i doktryna odpowiednio wyłożona są lekarstwem na ateizm.

Notatka

Tekst Zakończenia.

Korelacja z edukacją szkolną

- ◆ język polski – doskonalenie umiejętności rozumienia i interpretacji tekstu;
- ◆ wiedza o społeczeństwie – przejawy kryzysu religijności;
- ◆ filozofia – relacja wiara i rozum.

Inne możliwości realizacji

Metoda – burza mózgów. Nauczyciel dzieli klasę na sześć grup, z których każda proszona jest, aby metodą burzy mózgów odpowiedziała na postawione pytanie (tabela). Odpowiedzi są zapisywane (na początkowym etapie nie poddaje się ich ocenie). Można wykorzystać duże arkusze szarego papieru – ułatwi to prezentację i dalszą pracę.

Grupa nr	Pytanie	Grupa nr	Pytanie	Grupa nr	Pytanie
	Dlaczego wierzą w Boga...		Dlaczego nie wierzą w Boga...		Co zrobić, aby uwierzyli w Boga...
1.	ludzie młodzi?	3.	ludzie młodzi?	5.	ludzie młodzi?
2.	ludzie w sile wieku?	4.	ludzie w sile wieku?	6.	ludzie w sile wieku?

Po zakończeniu pracy nauczyciel zaprasza na forum przedstawicieli grup 1, 3, 5 i po kolei prezentują wyniki swojej pracy. Kiedy czytane są odpowiedzi na pytania, reszta klasy uważnie słucha i wybiera trzy z nich, które jej zdaniem są najtrafniejsze. Nauczyciel zapisuje na tablicy wybrane odpowiedzi. W wersji z arkuszami szarego papieru odpowiedzi te są podkreślane, a cały arkusz umieszczany w widocznym miejscu, np. na tablicy. Kiedy cała trójka zakończy prezentację, na forum zapraszani są przedstawiciele grup 2, 4, 6 i procedura się powtarza. Następnie nauczyciel prosi uczniów o porównanie odpowiedzi i ich interpretację, a także zachęca do dyskusji. Przykładowe pytania do dyskusji:

1. Co można powiedzieć o ludzkiej wierze, patrząc na udzielone odpowiedzi?
2. Czy wiara młodych i dorosłych jest taka sama?
3. Czy podejście do wiary zmienia się i dlaczego tak się dzieje?
4. Od czego zależą niewiara i wzrost wiary?
5. Które z postaw są dla wiary niebezpieczne – jak to zmienić?

Podjęmowane kwestie na ogół mocno angażują uczniów, dlatego rolą nauczyciela jest porządkowanie dyskusji i ograniczenie się do parafrazowania wypowiedzi uczniów. Swoją rolę przedstawia w podsumowaniu.

Podsumowanie: nauczyciel wypowiada się na końcu i odnosi się do głosów uczniów. Na przykładach Abrahama i Maryi, a także świętych wyjaśnia, czym jest posłuszeństwo w wierze i wypukla różnice między wiarą dojrzałą a infantylną, interesowną, bezrozumną, a ponadto podkreśla konieczność troski o rozwój własnej wiary. W tym miejscu można przejść do pracy z podręcznikiem.